

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

52. ÉVFOLYAM

1986. ÁPRILIS

2. SZÁM

**“Én vagyok a feltámadás
és az élet”**

(János 11:25)

Ordass Lajos:

Reggel

JÉZUS KRISZTUS Urunkról a há-
lás keresztyén szív vallást tévő szóval
sok mindent el tud mondani. Tanításá-
ról is. Életéről is.

Tanítása a legtisztább kinyilatkozta-
tás Istenről. Olyan közel Istent soha
senki nem hozta az emberhez, mint
tanításában Ő. Életével pedig megmu-
tatta azt az örök, kimeríthetetlen sze-
retetet, melyet Isten érez irántunk. Azt
a mentő hűséget, mellyel szenvedést és
véres, kínos halált vállalt értünk, a mi
megváltásunkért. Földi szenvedésün-
ket megszentelte és megtanított, hogy
Isten szeretetét még a kereszthordozás
közben is világosan láthassuk meg.

Szavai útmutatást adnak. Példája
követésre vonz.

HA ENNYIT MOND EL Jézus
Krisztusról a szavunk, akkor is többet
mondunk, mint amennyit bármely föl-
di emberről elmondani lehet.

De, ha csak ennyit vallunk meg róla,
akkor a legfontosabbat hallgatjuk el.
Azt, amivel Jézus a keresztyénséget dia-
dalmas útjára elindította. A legna-
gyobb szó ugyanis az, melyet Jézus
Krisztus föltámadásáról és életet adó
hatalmáról mondunk el. Föltámadott.
Tehát nemcsak letenni tudta életét
kész engedelmisségben Isten akarata
szerint, *hanem hatalma volt arra is,
hogy újra fölvegye életét.* Ő az, aki föl
is tud támasztani. Ott törte meg Krisz-
tus a bűn és a halál hatalmát — az
ember lelkében —, ahol a jó és a rossz
a történelem hajnala óta küzd az em-
berért és győzelme áldásaiban részesíti

mindazokat, akik benne hisznek és így az övéivé lesznek.

A húsvét üzenete ez.

A REGGEL ÜZENETE.

Érdemes megfigyelni, hogy Bibliánk minden húsvéti beszámolójában szó van arról, hogy Krisztus föltámadá-

sát a reggel fényében tudták meg a tanítványok. Az éjszaka sűrű köde borítja még a tájat, amikor mérhetetlen gyásszal elindulnak a sír felé, amelyben Nagypénteken Urukát eltemették. Útközben élük át a hajnalderengést. A nap első sugarai akkor törnek elő dia-

dalmasan a felhők közül, amikor az üres sírhoz érnek.

Ez a folyamat játszódik le a tanítványok lelkében is. A gyásztól a verőfényes örömig és megvigasztaltatásig.

Ez a reggeli fény volt az, amely a föld népeit egymásután vonzotta a keresztyénség felé.

Nem veszett el a kantáta

Mint ismeretes, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia felkérésére Kiss János zeneszerzőnk Luther-kantátát írt. Az Evangélikus Világszövetség budapesti nagygyűlésének dedikált művet 1984. július 22-én vette át dr. Káldy Zoltán püspök-elnök. Az ERŐS VÁR 1985 novemberi számában cikk jelent meg, mely szóvá tette, hogy 15 hónap elteltével még semmiféle értesítést nem kaptunk a zenemű sorsáról, annak legalább nyugtázását kérve.

Az említett cikk feltehetően ösztönző hatására a magyarországi egyházi vezetőségtől április elején (hajópostával) az alábbi levél érkezett a zenemű szerzőjének címére (a levél eredeti szövegét tárgyi tévedések helyesbítésére két helyen módosítottuk, amennyiben a zeneművet nem "a clevelandi magyar evangélikus egyház" adta át, hanem az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia, továbbá a mű helyes címe "Itt állok" és nem "Itt álltok"):

Budapest, 1986. január 30.

Tisztelt

Kiss János

úrnak

229 Bradley Road

Bay Village, OH 44140

USA

Igen tisztelt Kiss Úr!

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos vezető testülete, az Országos Presbitérium 1985. december 10-én tartott ülése jegyzőkönyvébe az alábbi 1. pont került bejegyzésre:

"Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a Lutheránus Világszövetség Nagygyűlése alkalmából Káldy püspök úrnak átadott egy egyházzenei alkotást; Kiss János amerikai magyar zeneszerző Luther-kantátáját "Itt állok" címmel. A kantáta vegyeskarra, nagyzenekari feldolgozásban készült el. A kantáta partitúráját és hangszalagját, mint az amerikai magyar evangélikus egyház adományát nyújtották át egyházunk iránti tiszteletüket kifejezve. A hangszalagot meghallgattuk. A nagy gondgal és egyházzszeretettel

megkomponált kantáta, a mű nagyzenekari és énekkari előadásának hangszalagra rögzítése, a partitúra megküldése egyházunk megbecsülése.

Határozat: az Országos Presbitérium az amerikai magyar egyház irányunkban megnyilvánuló testvéri és baráti gesztusát hálásan veszi, jelentősnek tartja, az ajándékért köszönetet mond az ajándékozó személyének és a gyülekezetnek, valamint Isten áldását kéri az ajándékozó életére és szolgálataira."

A hangszalagot egyházunk vezető egyházzenei elöllejtöttük. Trajtler Gábor egyházzenei igazgató, Sulyok Imre és Rezessy László zeneszerzők, Tóth-Szöllös Mihály esperes, legjobb énekkaraink karnagyai. A bizottság elismerően nyilatkozott a műről, dicsérte annak gazdag hangszerezését, egyházi hangvételét, és becsüli az amerikai magyar evangélikusság ma is eleven szellemi erejét, amit e kantáta megírása és előadása reprezentál.

Sajnos technikai okok miatt nem tudtuk a Lutheránus Világszövetség Nagygyűlésének átnyújtani az anyagot, de átadjuk ezt a szép ajándékot a Lutheránus Világszövetség genfi központjának.

Hittestvéri
szíves köszöntéssel

Dr. Karner
Ágoston
országos
főtikár

CHICAGO

Az itteni magyar evangélikusok számára Fabiny Tamás siófoki ev. lelkesz istentiszteletet és úrvacsoraosztást tart május 4-én, vasárnap du. 4 órakor a Mayfair templomban, 4335 W. Lawrence Ave. Esetleges további felvilágosításért Tomaj Gusztáv testvérünk hívható a (312) 463-4029 telefonszámon.

A HÚSVÉTNAK erre a reggeli világosságára van szüksége az egyháznak ahhoz, hogy teljes gazdagságának tudatára ébredjen.

A húsvétnek ezt az üzenetét felejtette el végzetesen a keresztyénség. Két okból is.

Előttünk járt nemzedékek úgy éltek, hogy fölöttük magasan ott ragyogott a nap. Örökösök voltak mindannak, amit Jézus Krisztus a földre hozott és olyan nagyon természetesnek tartották azt, hogy körülveszi őket a világosság. Elfelejtették, hogy miképpen kellett viaskodnia a világosságnak az éjszaka sötéttségével, amíg diadalmaskodni tudott fölötte. Amit Jézusból meg tudtak látni, az a bölcs tanítómester volt.

A mi két világháborút átéltem nemzedékünkre viszont úgy rátelepedett az életgond, hogy benne sokan áthatolhatatlanul sűrűnek látják az éjszakát. Megértjük a bőjtöt, a szenvedő Krisztust és szívből tudjuk énekelni a keresztről szóló zsoltárokat. Sok ma a nagypénteki keresztyén és a nagypénteki gyülekezet.

KEVÉS AJKON CSENDÜL MEG a reggeli magasztaló diadalmas húsvéti ének.

A reggel embere az, aki áldott egyházatyánk: Luther Márton húsvéti prédikációját meg is tudja hallgatni és szívébe is tudja zárni, melyet a Kiskátéjában írt meg:

"Hiszem, hogy Jézus Krisztus — az Atyától öröktől fogva született valószínű Isten és a Szűz Máriától született valószínű ember — az én Uram, aki engem elveszett és megítélt embert megváltott, vagyis minden bűntől, a haláltól és az ördög hatalmából megszabadított és magáévá tett, nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az Ővé legyek, az Ő országában Ő alatta éljek s Neki szolgáljak örök igazságban, ártatlanságban és boldogságban, mert Ő feltámadott a halálból, él és uralkodik örökké."

150 éve halt meg Berzsenyi Dániel

“Ő, a szárnyas idő hirtelen elrepül!” — idézem egyik legszebb verse “A közelítő tél” gyönyörű sorát, amikor lélekben újra megállok niklai sírja mellett. 150 éve pihen már benne a “magyar Horatius”, Berzsenyi Dániel.¹

Mennyit emlegette Édesanyám, “a niklai leány” azt a sírt! Elmondta, hány-szor ült mellette az esti csenben, mi mindent gondolt akkor, és miért imádkozott. S életemben először, tizennégy éves koromban vele látogathattam el Niklára. Ott állhattam én is a sokat emlegetett, kedves sír mellett. Így írtam akkor erről a nagy élményről:

*“Felhők lebegnek tépetten, szakadtan.
Növekszik a setét,
s már alig tudom kibetűzni lassan
a kövön a nevét.”*

*De azt várom, hogy kitör a homályból,
és magasabbra nő a fellegeknél.
“A derék nem fél az idők mohától,
a koporsóból kitör, s eget kér.”*

Sokáig senki se tudta, hogy a birtokán csendesen gazdálkodó Berzsenyi Dániel nem csak hűséges olvasója a klasszikus költőknek, hanem titokban maga is verseket ír. Jóbarátja Kis János püspökünk² fedezi fel a titkot, s biztatja versei kiadására. Időbe telik, mire a terv megvalósul. 1813-ban jelenik meg a Berzsenyi-versek első kiadása.

Válogatott versei 1976-ban jelentek meg “A magyar irodalom gyöngyszemei” című sorozatban. Bár megbecsülné a ma nemzedéke is ezeket a gyöngyszemeket, ha nehezíti is megértésüket a sok idegen név! (Hat lapnyi szómagyarázat van a kis kötet végén!)

Amikor gimnazista koromban főigazgatónk megkérdezte, melyik az a négy magyar vers, amelyiket minden magyar középiskolásnak tudnia kell, szerinte a Himnusz, Szózat, Nemzeti dal mellett Berzsenyi “Fohászokodás” című ódája volt a negyedik, Isten fenéségének ez a csodálatos magasztalása:

*“Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtvá sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel “buzgón leomlik” ennek a dicsőséges Istennek a színe előtt.

1804-ben költözik át sőmjéni birto-

káról Niklára, ahol csendben, visszavonultan él és gazdálkodik. Kazinczyt maga kéri arra, hogy nevezze őt “Niklai Remetének”. Elégedettnek vallja magát, hiszen “Nem kér kínai pamlagot, Sem márványpalotát a Megelégedés.”

Amin niklai magányában legtöbbet tépelődik, az drága magyar nemzetének a sorsa. Európán akkor zúgtak át a napóleoni háborúk viharai. Két ódát is ír “A magyarokhoz”. Egyikben a “romlásnak indult, hajdan erős magyart” szólítja meg. Félti, hiszen “egy gyenge szél” is földre terítheti a kevély tölgyet, ha “benne termő férgek erős gyökereit megörlik”, ha megvész a “tisza erkölcs”, amely “minden ország támasza, talpköve”.

S amikor néhány éve újra Niklán jártam, ahol az ősi kúriából közben Múzeum lett, egy kedves múzeumlátogató diákcsoport érkezett éppen, s elkezdte énekelni “A magyarokhoz” írt másik dalát:

*“Forr a világ bús tengere, ó magyar!...
Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!...”*

Megilletődötten hallgattam. Zengve ölelt körül Berzsenyi Dániel üzenete hozzánk, mai magyarokhoz.

Igen, Niklai Remete! “Forr a világ bús tengere” most is. Te a 18. századot búcsúztattad, húrjaid a “századok Istenét” csodálták, akinek lehelletétől “népek születnek, trónusok omlanak”. Most ismét “század hanyatlík”, útban vagyunk a 2000 felé! Hadd visszhan-

gozzék magyar népünk szívében biztatásod:

*“Mindenható kar méri ki sorsodat...
Bízzál, s virágzóbb századokat remélj!...”*

Túrmezei Erzsébet

1) **Berzsenyi Dániel** 210 éve, 1776. május 7-én született a kemenesaljai Egyházashetyén (Vas vm.). A soproni evangélikus líceum tanulója volt. 1836. február 14-én halt meg Niklán (Somogy vm.).

2) **Kiss János** püspök (1770—1846) kiváltképpen a magyar irodalmi életben végzett jó szolgálatot. Élete második felében soproni lelkész volt, majd (1812-től) a dunántúli egyházkerület püspöke is. Az egyházi irodalom terén énekeskönyv szerkesztésével és nagyon sok ének magyarra átültetés-

sével vált nevezetessé. Sopronban “magyarul tanuló társaság” névvel irodalmi kört szervezett, melynek tagjai hetenként jöttek össze egymás munkái barátságos megbíráására. A nemzeti irodalomban saját versein felül az irodalmi élet szervezésével, írók irányításával, az olvasóközönység lelkesítésével szerzett jóhírt mind magának, mind általában az evangélikus egyháznak. Berzsenyi Dánielt ő igazította rá a költői pályára.

Káldy püspök állapota továbbra is súlyos

Értesülésünk szerint a püspök állapota némileg javult, de továbbra is kétséges, hogy mikor tudná ismét átvenni kettős hivatala vezetését, mint a Világszövetség elnöke és a magyar egyház püspök-elnöke. Az EVSz március végén közölte, hogy a Végrehajtó Bizottság ezévi tíznapos ülését, melyet Pápua Új-Guinéában tartottak volna meg július elején, Münchenbe helyezték át, abban a reményben, hogy Káldy elnök így részt vehetne azon. Staalsett főtitkár szerint az EVSz 38 éves történetében még nem fordult elő, hogy a Végrehajtó Bizottság ülésén az elnök ne lett volna jelen. E 37-tagú szerv a Világszövetség legfőbb kormányzó testülete a nagygyűlések közötti hétéves időszak alatt.

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$3 per year by the Hungarian Conference—Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to

ERŐS VÁR
P. O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

NO. 2. (238) Vol. 52.
APRIL 1986

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre

Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OH 44102

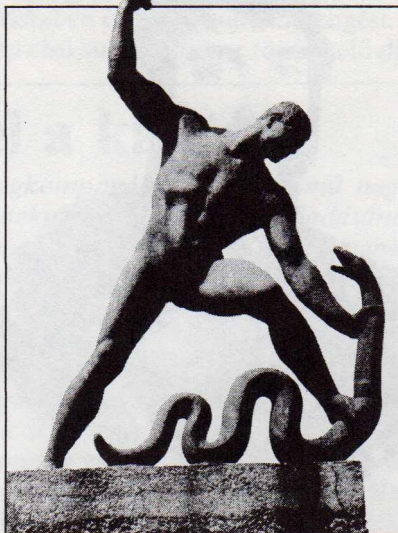
Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 US dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postal zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

A bevallott Wallenberg-szobor

Lapunk 1984. évi 5—6. számában ismertettük a Wallenberg-rejtély háttérét s az ügy fejleményeit, melyeket az EVSz budapesti nagygyűlése tett időszerűvé. Az evangélikus svéd diplomata a háború utolsó hónapjaiban több tízezer életet mentett meg a budapesti svéd követség, a magyar ev. egyház és a Nemzetközi Vöröskereszt közreműködésével. Vakmerő mentőakciói során élete állandóan veszélyben forgott, mégis a "dicsőséges felszabadítók" voltak azok, akik nyomtalanul elhurcolták őt. A szovjet illetékesek évekig tagadták, hogy tudomásuk lenne róla, majd halálhírért közölték. Szemtanúk állítják azonban, hogy még a legutóbbi években is látták különböző fogolytáborokban. A Wallenberg-ügy kényes politikai kérdést jelent a hazai rendszer számára. Egyfelől ugyan (a magyarországi zsidóság nyomására) utcát neveztek el róla Budapesten, másfelől azonban inkább hallgatnak róla, mert Moszkva nem örül annak, ha ezt az ügyet bolygatják.

Érdekes hír szolgált újabb adalékot a Wallenberg-történehez. Annakidején emlékmű készült róla, 5 méter magas szobor, melyet Budapesten, az egykori lipótvárosi Szent István parkban kellett volna felállítani. Kitérték az ünnepélyes leleplezés napját is: 1948. április 8. A szovjet meg szállók azonban nyilván úgy vélték, ha már Wallenberget magát sikerült eltüntetniök, ne végezzenek félmunkát — a reá emlékeztető szobor minek álljon ott a Duna-parton. Néhány órával a felavatás előtt — az éjszaka leple alatt — orosz katonai osztag eltávolította a szobrot. A szobornak nyoma veszett, a magyar kormány pedig mélyen hallgatott az egésről. Most azonban, 38 év után, a rendszer bevallotta:

igen, létezett ilyen emlékmű, ma is megvan. *Debrecenben* áll, az ottani Biogal Gyógyszeráru Vállalat épülete előtt. Domokos Mátyás, Magyarország londoni nagykövete január elején beismerte az emlékmű létezését egy Pamela Manson nevű színésznőhöz intézett levelében. A tábla, mely Wallenberg hősi kiállítását méltatta, ugyan eltűnt az emlékműről; az új felirat elmésen megmagyarázza az arra járóknak, hogy mit látnak: "Ember és kígyó."

A történet ironiája, hogy Wallenberget 1945. január 17-én azon a rabszállító vonaton látták Magyarországon utoljára, amely — *Debrecen* felé tartott...

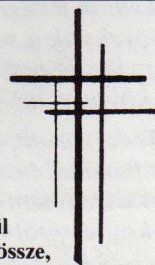
LS/ze

Szalay Mihály:

A kereszt vallomása

Gyalázat, kín, halál jeléül
Ácsolt az ember engem össze,
S mikor Krisztust is rám szegezte,
Sátáni vak düh ösztönözte.

De Isten sokszor mást határoz.
Én rólam is más volt megírva:
Hit, élet, üdv dicső jeléül
Tűz annyi kéz, toronyra, sírra.

Sajtóvasárnapi adományok — 1985 —

Az ERŐS VÁR köszönettel nyugtázza az 1985. november 24-i sajtóvasárnap nyomán beérkezett összegeket:

CLEVELAND—NYUGAT: adományok \$230.50, előfizetések \$75.00, összesen \$305.50.

TORONTO: adományok \$21.00, előfizetések \$70.00, összesen 91.00 kanadai (63.70 USA) dollár.

A többi gyülekezettől nem érkezett befizetés. — A sajtóvasárnapi (előfizetéseken felüli és kívüli) adakozók névsora gyülekezetenként, csak vezetéknevekkel, zárójelben dollárösszeg:

Cleveland—Nyugat: Asbóth (30), Beck (2), Brachna (5), Dolesch (2), Domján (2), Farkas (7), Féja (12), Földényi (10), Juhász (8), Kardos (3), Kató (2.5), Kemes (10), Kiss P. (10), Klein (2), Knodel (2), Könyves (7), Koranda (2), Kovács J. (5), Kovács K. (2), Lebach (17), Lovagi (2), Miller (2), Olajos (5), Paulovitch (1), Rajnay (3), Schönberger (4), Szabadkai (10), Szebach (2), Tapolcsányi (20), Tenki (5), Tihanyi (5), Tomaschek (10), dr. Tomaschek (8), Torday (2), Tóth L. (2), Virágh (5), Volosin (2), Záh (2).

Toronto: Bakó (5), Barbier (10), Kőrös (5), Takács (1).

**AZ IDEI SAJTÓVASÁRNAP
NOVEMBER 23-ÁN LESZ!**

Berzsenyi Dániel:

FOHÁSZKODÁS

Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtvá sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

A legmagasb menny s aether Uránjai,
Melyek körülted rendre keringenek,
A láthatatlan férgék, a te
Bölcs kezeid remekelt csudái.

Te hoztad e nagy Minden ezer nemét
A semmiségből; a te szemöldököd
Ronthat és teremthet száz világot,
S a nagy idők folyamit kiméri.

Téged dicsőít a Zenith és Nadír.
A szélvészek bús harca, az égi láng
Villáma, harmatcsepp, virágszál
Hirdeti nagy kezed alkotását.

Buzgón leomlom színed előtt, dicső!
Majdan ha lelkem záraiból kikél,
S hozzád közel járulhat, akkor
Ami után eped, ott eléri.

Addig letörölöm könnyeimet, s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,
A jobb s nemesb lelkeknek útján,
Merre erőm s inaim vihetnek.

Bizton tekintem mély sírom éjjelét!
Zordon, de óh, nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád: ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

Nyugat-Clevelandi gyülekezetünk jubileuma

Az 1936. február 11-én megalakult Nyugat-Clevelandi Magyar Evangélikus Egyház 1986. május 18-án, pünkösdvasárnap ad hálát az Egyház Urának félévszázados fennállásáért. A de. 11 órakor kezdődő ünnepi istentiszteleten Kiss János vezényli a ref. énekkart, Juhász Imre helyi lelkész és dr. Sauer Kenneth püspök hirdet igét. 12.30-kor lesz a jubileumi díszebéd magas színvonalú műsorral, melyen ünnepi beszédet mond Lovagi Tibor presbiter, a csíleji gyülekezet volt felügyelője.

Az ebédre szóló jegyrendeléseket május 14-ig (szerda) fogad el a lelkész hivatal, melynek telefonszáma: (216) 961-6895. A gyülekezet mindenkit szeretettel vár erre a kiemelkedő alkalomra.

Pósfay György Amerikában

Tizennégy évig a Világszövetség genfi központjában dolgozott Pósfay György magyar evangélikus lelkész, előbb mint latin-amerikai titkár, majd az egyházi együttműködési főosztály nemzetközi összejöveteleket tervező és előkészítő előadója. Július elsejével esedékes nyugalombavonulása előtti utolsó hivatalos útja az amerikai Ohio államba vezet. Ugyanis a LCA itteni egyházkerületének (Ohio Synod) lelké-

szí állományába tartozik, s a püspök meghívta, hogy tartson előadást világszövetségi munkájáról az ideai közgyűlésen. A közgyűlés június 18—21-én lesz a springfieldi Wittenberg-egyetemen, mintegy 350 lelkész, 260 gyülekezeti delegátus és 150 egyéb látogató várható részvételével. Ezt követően Pósfay lelkész a Nyugat-Clevelandi Magyar Evangélikus Egyház június 22-i istentiszteletén végez szolgálatot.

IRATTERJESZTÉS

Biblia. A teljes Szentírás mai magyar nyelven. A Függelékben nyolc színes képpel \$12.00

Zseb-Biblia. Hajlékony fedőlap, Károli fordítás, 11x16 cm \$8.00

Újszövetség. Az új fordítás próbaszövege. Amerikai Bibliatársulat, 1957, kemény fedőlap \$3.00

Lukács evangéliuma. Svájci Bibliatársulat 1957 \$0.50

János evangéliuma. Svájci Bibliatársulat 1957 \$0.50

Dr. Brachna Gábor: **Útmutató a Biblia olvasásához.** Jó segédeszköz a Szentírás 66 könyvében való eligazodáshoz. Spirálkötés, 224 old. Önköltségi ár ... \$8.00

Keresztyén énekeskönyv. A Dunántúli ev. énekeskönyv rövidített kiadása, új részszel. Gazdag imádságos és káté-anyaggal. Evangélikus Világszövetség, 1957. 513 oldal \$6.00

Negyedórák Isten előtt. Kemény Péter ausztráliai lelkész 61 igehirdetése. 218 oldal \$7.00

Ne félj! Áhítatoskönyv Túröczy Zoltán igehirdetése alapján az egyházi év minden alkalmára. Összeállította: Egyed Aladár. 135 oldal \$6.00

Útravaló. Ordass Lajos imádságba foglalt meditációi az év minden napjára. 420 oldal \$8.00

Amerikai—Magyar Evangélikus Házi Oltár. Ordass püspök és 18 külföldön élő lelkész imádságai az élet különböző alkalmaira magyar és angol nyelven. 96 oldal \$2.00

Krisztus tanúja. — Luther élete. H. Beintker német Luther-kutató munkája. Fordította dr. Pálffy Miklós. 52 oldal. \$2.00

Luther. A nagy reformátor életrajza, lelkéi arca, tanítása. Három püspök és vezető teológusok tollából, számos képpel. 48 oldal \$2.00

Doktor Luther Márton Kiskátéja. 27 oldal \$1.00

Pásztorokkal vagyok útbán. Ádventi,

karácsonyi elbeszélések és versek. 80 oldal (antikvár példányok). \$1.00

Ordass Lajos: **Válogatott írások.** Súlyos idők nagy tanújának és szenvedőjének igehirdetése, cikkei, hivatalos és magán-levelezése az 1924—1978 közötti évekből. Válogatta és az utószót írta Szépfalusi István. Bern, 1982. 413. oldal. \$25.00

Ordass Lajos: **Önéletrajzi írások.** Alázatos, de megingathatatlan helytállás Krisztus, az egyház és a magyar nép ügyéért. Válogatta és az utószót írta Szépfalusi István. Bern, 1985. 464 oldal. \$25.00

Szépfalusi István: **Pótszigorlat — 1955, 1983.** Egy volt magyarországi lelképásztor naplója, mely nehéz idők izgalmas eseményeit örökíti meg. Bécs, 1984. 400 oldal \$20.00

Kovács Károly: **Hellenizmus, Róma, zsidóság.** Az azóta elhunyt tudós professzor, dr. Karner Károly műve csak Nyugaton jelenhetett meg, írói név alatt. A könyv lebilincselő betekintést nyújt az Újszövetség korának világába. 502 oldal. \$15.00

Karner Károly: **Apokalipszis.** A János apostol mennyei jelenéseiről írt könyv fordítása és magyarázata. 275 o. . . \$10.00

Passió-énekek. Hallgrímur Pétursson nagyszabású műve, az izlandi irodalom remeke, Ordass Lajos fordításában Izlandban jelent meg. Szép kötés, 233 oldal. \$7.00

Kaj Munk: Három dráma. Fordította és bevezetőt írt: Ordass Lajos. A dán mártírköltő három legnépszerűbb darabja: Az ige (1925); Kohóban (1938); A bíró urak (1942). 205 oldal \$4.00

*
Fenti árak **USA-dollárban** értendők, magukban foglalják a postai szállítás költségét is. Könyvrendelés a pontos név és cím, valamint a vételár beküldésével:

Hungarian Conference — LCA
9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102

A csekkre ezt kell írni: **Hungarian Conference — LCA.**

OLE AND SVEN

A kilenc milliányi amerikai evangélikusság néprajzi szempontból számos gyökérből táplálkozik. A német származásúakon kívül a skandináv lutheránusok még ma is nagy tömbben élnek az amerikai Középnugat területén. Német, svéd, norvég, finn, izlandi és dán hagyományok élénkítik azt a sokszínű palettát, melynek színehez a magyar és tót evangélikusok is hozzájárultak.

Az egyházban egymás mellett létező népi sajátosságokat néha a humor szemüvegén át is szabad nézni. Ilyen könnyebb fajsúlyú írás jelent meg a "Lutherans in Step" hasábjain (a Lutheran Council in the USA kiadványa az amerikai véderőben szolgáló evangélikusok számára), melynek hőse a norvég Ole és a svéd Sven. Alakjukat adomákban figurázza ki, de gyengéd szeretettel, s nem felejtve, hogy ők is — velünk együtt — Isten országának részesei.

Kivételesen nem hozzuk magyar fordításban ezt a rövid írást, egyrészt azért, mert mondanivalóját nem lehetne nyelvünkbe ültetve visszaadni, másrészt pedig olvasóink többsége angol nyelven is megérti és élvezettel olvashatja.

In Lutheran circles the two most talked about characters next to Martin and Katie Luther are a Norwegian named Ole and his Swedish hunting, fishing, churchgoing friend, Sven. Everyone knows that, unlike the rest of their Scandinavian relatives and fellow church members, Ole and Sven must have been at the end of the line when the Lord was passing out brains. Both of them, for example, before they joined the Navy stayed up all night studying for a physical exam.

Their pastor recalls that Ole and Sven were the only kids he had to give post-confirmation instruction on things like not saying "Skoal!" at Holy Communion. He had to show them how to hold the hymnals right side up when singing. And that the Bible really doesn't say. "If a man smite thee on the cheek, smack him on the other."

Then there was the later problem of convincing them that signing a pledge card didn't mean they had to go on the wagon. And the time the church was celebrating the Augsburg Confession and Ole insisted, "Those guys were dumb. They shoulda pleaded 'not guilty'."

They were visiting another church one day and saw one of those bronze honor boards in the vestibule with names on it. Sven asked, "Who are all those guys?" "Ah, yuh dummy," Ole said, "Those are guys that died in the service." So naturally Sven asked, "Was it the early service or the 11 o'clock one?"

Sven's best man at his wedding to Lena says that when the preacher got to the point of saying, "Sven, will you take Lena

for better or for worse, in sickness and in health, for richer or for poorer?" Sven decided it was multiple choice: "I'll take better, healthy and richer."

Ole's wife, Helga, will tell you he isn't the most generous fellow in expressing his affection for her. She remembers the time the pastor asked Ole, "When did you last tell Helga you loved her?" He replied, "Ven ve got engaged six years ago. If I change my mind, I'll tell her."

This little crisis in their marriage came to a head the day Helga was driving them to church just after she had gotten her first driver's license. At the wheel she was so nervous, she kept asking Ole question after question: "How fast should I go? Where should I turn? What should I do now?" Finally in exasperation, he suggested, "Vy don't you yust yump in the back seat, and it'll all come back to you."

Then there was the time the pastor gave Sven one of those basic English New Testaments so he'd be able to read it. Later when the pastor asked him how he liked it, Sven said, "Vell it's OK, I guess. It says a lot about Saint Paul, but dere's not ting in it about Minneapolis."

But the story we like best is the one that assures us Sven and Ole — and we too — are after all part of God's kingdom. When they were little Vikings with the horns just starting to sprout from their caps, Ole and Sven were sitting on the church steps looking bored. Selmer the sexton came by and asked, "Are you practicing the Christmas program today?"

"Yah," Ole said.

"Is it a good play?"

"Yah," said Sven.

"Are you in it?"

"Yah," they both replied.

"What are you?"

"Oh, ve're yust substitute sheep."

Adományok az "Erős Vár"-ra

Köszönettel nyugtazzuk az 1985. október 1. és 1986. március 31. között az előfizetéseken felül beérkezett alábbi lapfenntartó adományokat (az előfizetések nyugtázása mindenkor a címszalagon látható lejáratí év és hónap kijavításával történik):

\$39.77: Ottenbacher Károly (Karlsruhe, Németország). — **\$20.00:** Özv. Asbóth Gyuláné Nt. Asbóth Gyula emlékére (Ligonier, PA), N.N. (Cleveland). — **\$19.00:** Sárkány Károly (Newfield, NJ). — **\$17.00:** Czokoly Istvánné (Cleveland), dr. Róland Valér (Rolling Hills, CA). — **\$15.00:** Nagy Ernő (Hinckley, OH). — **\$14.00:** V. baksaházi Hangyássy Károly (Lake Elsinore, CA). — **\$12.00:** Kótsch Lajos (Linkenheim-Hochstet, Németország). — **\$10.00:** Becker Jakabné (Chicago), dr. Lajtonyi Gyula (Santiago, Csile), Madaras László (Boston). — **\$8.50:** Baráth Jánosné (Pougkeepsie, NY). — **\$8.00:** Szirmay József (Allen Park, MI). — **\$7.00:** Horváth Sándor (Dearborn, MI), özv. Mergl Károlyné (Linesville, PA), dr. v. Tapolcsányi Oszvald (Cleveland), Tóka Lászlóné (Colorado Springs, CO). — **\$6.00:** Palotay József (Newbury Park, CA), Simontsits Attila (Cleveland), Temesi László (Cleveland), Wágner Istvánné (Chicago). — **\$5.00:** Csepi Béla (Ludlow, MA), Kunos Jenő (Avalon Beach, FL), Zóhrer Erzsébet **édesanyja özv. Zóhrer Józsefné emlékére** (Spring Hill, FL.). — **\$4.00:** Lipták János (Willow Grove, PA), Ribárszky István (Cleveland), Soldos Irma (Painesville, OH), dr. Szent-Ivány Gábor (Bethesda, MD). — **\$3.00:** Dr. Konkoly László (Berwyn, PA). — **\$2.00:** Győr Istvánné, Kató Antalné, dr. Tóth Istvánné (mind Cleveland), Ághy-Asbóth Zoltán (Muskago, WI), Baltay Jánosné (Lake Ronkonkoma, NY), Egerszegi György (Ville de Laval, PQ), Hadnagy Terézia (Calgary, AB), Havas Zsuzsanna (Buffalo), dr. Kispál Józsefné (Van Nuys, CA), Markovics István (Pittsburgh), Markovits Pál (Carmichaels, PA), Molnár Béla (Turtle Creek, PA), Olchváry István (New Brunswick). — **\$1.00:** Kálnoki Bedő Sándorné (Clearwater, FL), Finn Katalin (Brooklyn, NY), Gömöry Gyula (Cleveland), Halászi Lászlóné (Livonia, MI), Radó Kálmán (Poughkeepsie, NY), Rein Henrik (Brunswick, OH), dr. Sass István (Iowa City, IA), Sipos Lászlóné (Chicago), Tomaj Gusztáv (Chicago), Torday Egon (Clearwater, FL).

Jézusban hinni ma könnyebb, mint amikor itt járt a földön, mert azóta a Szentlélek adatott nekünk, aki feltárja előttünk, hogy ő miért jött és miért halt meg.

Lehet valakinek nagyon szép, tetszetős a vallásossága, s amellet semmit sem tud Krisztusról.

Isten sohasem akarja a Jézust követők számát növelni olyanokkal, akikre nem számíthat majd a kritikuss időkben.

Az érzéseket nem tekinthet hitnek, meggyőződésedet nem tévesztheted össze a kegyelemmel.

A juhász lába és a szamár feje

Múltévi augusztusi számunkban "Tréfás, képzeletbeli irodalmi pályázat" jelent meg, mely jó visszhangra talált olvasóink között. Mint emlékezünk, Petőfi: Megy a juhász számaron c. közismert verse volt a "pályázat" alapja, melynek változatait azután különböző költők saját stílusukban "írták meg", Ilosvay Selymes Pétertől egészen Ady Endréig. A pályázatnak két fontos feltétele volt: 1. a juhász lábának mindig a földig kell érnie és 2. a bojtárnak mindig a szamár fejére ütnie.

Egyik clevelandi olvasóink tizenegyediként csatlakozott a pályázathoz. Szívesen közöljük verssorait, mert lelki síkon fejezi ki a Petőfi-vers gondolatait! Sőt, még külön verses hozzászólással is kommentálja az eredeti költeményt.

11. Váratlan fájdalmak Csarkó Eszter

*Kis számaron nagy juhász ül,
S földig csüng a lába;
Nagyobb nála a bánata,
Mi a szívét bántja!*

*Méla csendben furulyázott,
Legeltetve nyáját,
S váratlan jött egy hírhez:
Nézte meg babáját!*

*Kedvesének haldoklását
Alig, hogy meghallja:
Gyorsan üget a helyszínre,
De már meg volt halva!*

*S mert nem fordult Úr Istenhez
Nehéz bánatával:
Szamár fején váratlanul
Nagyot üt botjával!*

Hozzászólás Petőfi verséhez

*Juhász számarát okozta:
Mért nem futott jobban?
Vagy hírközlőn nem tölthette
Keservét, mely lobbant?*

*Mért kellett ő kedvesének
Hirtelen meghalni?!
Mért nem beszélhetett véle
Végbúcsú-szót hagyni?*

*Nem segít már semmi kérdés,
Ahol fájdalom nagy...
Jobb, ha Isten akaratán
Te megnyugodva vagy!*

*Bármint is volt, fájdalomból
Szamara is résztvett...
Ő a szívén, s az meg fején
Váratlanul érzett!*

*Isten tudja, szenvedésből,
Kinek, s mennyi juthat.
Emberélet, vagy állatsors
Váratlan fordulhat.*

*Akárcsak Bálám szamara,
Kérdezhetné volna:
"Mért versz engem kedves gazdám?
Nem ütöttél soha..."*

*Fantázia, vagy valóság
Volt Petőfi verse?
Mondá: "Elkeseredésében
Mit telhetett tőle?"*

*Mintha mindig ütni kéne
Lelki fájdalomban?
Helyeslése arra mutat:
Juhász tett legjobban...*

*Isten tudja: igaz volt ez?
Vagy okuljunk mesén?
Késő hozzászólásom még
Segítsen értelmén!*

Csarkó Eszter

Felvétel a Magyar Gimnáziumba

A bajorországi Kastlban (Német Szövetségi Köztársaság) működő Magyar Gimnázium felvételt hirdet az 1986/87. tanévre. Felvételre jelentkezhet minden olyan egészséges fiú vagy leány, aki legalább az elemi iskola 4. osztályát vagy a gimnázium (ill. annak megfelelő más

28 érettségiző tanuló ballagása 1985-ben.

iskolát, mint pl. általános iskola, stb.) magasabb osztályát sikerrel elvégezte.

A Magyar Gimnázium a bajor kultuszminisztérium által engedélyezett nyelvi tagozatú magániskola, amelynek tanítási nyelve a magyar, a további nyelvek tanítási sorrendje: német (5. oszt.-tól), angol (7. oszt.-tól) és latin ill. francia (9. oszt.-tól választás szerint).

Mivel a tanítás nyelve a magyar, elvárjuk, hogy a tanulók a magyar nyelvet beszéljék, vagy legalábbis megértsék. Magyarul nem beszélő tanulóknak külön kurzusokat rendezünk. Ebben az esetben azonban arra is kell számítani, hogy a magyarul nem beszélő tanuló évet veszít.

A tanulókat külön leány- és fiúinternátusban helyezük el. A leányinternátust katolikus szerzetesnők vezetik. Iskolánk fenntartója a Magyar Iskolabizottság (Ungarischer Schulverein).

A gimnázium evangélikus hitoktató lelkész: Ferenczy Zoltán.

Érdeklődők a következő címen jelentkezhetnek:

Ungarisches Gymnasium Kastl
Klosterburg 2
D-8455 Kasil, West Germany
Tel.: 09625/249 v. 542

Jelentkezési határidő: 1986. június 1.

Pünkösdi levél

Szeretettel küldjük pünkösöd-ünnepi áldáskívánásainkat és üdvözlötünket ezzel az Igével:

A Szentírás, a Szentlélek és az igehirdetés egymástól elszakíthatatlan valóságok. Ha bármelyik elszakad a másik

kettőtől, vagy elszakadnak egymástól életünkben, ott a Szentírás holt betű marad csupán, mely ől (2 Kor 3, 6), a prédikáció emberi bölcsesség hitető beszéde (1 Kor 2, 4; 1 Tessz 2, 13 vö, 1, 6), legjobb esetben is csak írástudói élettelen dogma (Mt 23, 4), mert a Lélek az, aki megelevenít (Jn 6, 63; 1 Pét 1, 12; Zsid 2, 4). A Szentírástól elszakadt, idegen lélek pedig nem a Szentlélek, hanem a rajongás lelke, más lélek (2 Kor 11, 4).

Az első pünkösdkor alakult keresztyén gyülekezet tagjai elválaszthatatlan egységben ismerték és igényelték az apostolok tudományát és az igehirdetést a Szentlélekkel, a Szentlelket pedig az írott Igével, hiszen a teljes Írást is a Szentlélek ihlette (2 Tim 3, 16, vö. Csel 2, 42; 4, 23—31).

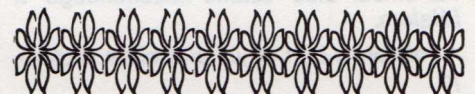
Adjon az Úr mai népének is ilyen „egész”-séges lelki életet!

Magunknak is és szeretteinknek is ezt kérjük, s így kívánunk áldott pünkösdi ünnepeket, s a Szentlélek által megújított életben áldott hétköznapokat!

Hála az Istennek, aki a
diadalmat adja nekünk a mi
Urunk Jézus Krisztus által.

1. Kor. 16, 17.

Mindennapi kenyér

– *Útmutató a Biblia olvasásához* –

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: DO NOT FORWARD
SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102

Bódás János:

Pünkösdi Lélek

*Talán ősi tűz szállotta meg, mert
pünkösdi reggelén, első harangszóra
kertünkben mámorosan ünnepelt
kigyújtva lángját a pünkösdi rózsza.*

*S ahogy a ballagó népekre néztem,
amint a templom-domb tövéhez értek,
kerestem, hogy az arcuk bús ugarján
kigyújtotta-e rózsáit a Lélek?*

*A Lélek, melytől megszépül a rút is,
s ami nélkül az angyal-arc is lárva,
az Isten Lelke, mély szent egyetértést
hozhat az önző, széthúzó világba?*

*Szemem kutatva arcról arcra szálldos,
míg fáradtan a világot bejárja,
s pünkösdi reggelén, első harangszókor
a Lélek jelét, jaj, alig találja.*

*Pünkösdi Lélek, gyújts hát lángra minket,
melegítsd át a dermedt szíveket,
a lég beszélő hullámát, a Bábel
zsváját, olvaszd szét az érceket,*

*miket ágyúkká vétkezett az ember
s velük önnön lelkét a földre gyűri,
taníts meg, mit jelent színjőzanul
az Isten Lelkétől megrészegülni,*

*és szórni mámorosan, boldogan
magunkat, szerteszét, szívünkbe nyúlva,
míg arcunkon a tékozló öröm
tüzes pünkösdi rózsáit kigyújtja!*

(Istemes énekek)

Gondolatok

*Jézus mennyei kenyér az éhezők, de
nem a jóllakottak számára.*

*Nem a bíráló értelem hatol be Krisztus
titkaiba, hanem egyedül a hit.*

*Pál tanításai így foglalhatók össze:
1. felmutatja jelenlegi nagy szükség-
einket; 2. rámutat Istennek mindenre
elégseges kegyelmére a Krisztus Jé-
zusban.*

*Az ember első számú közellensége a
félelem.*

*A félelem a bűn egyik életteljes szülött-
je.*

1986. MÁJUS HÓ

- Mt 21:18-22 — Jn 14:8-14
- 1Kor 2:6-10 — Jn 14:15-21
- 1Sám 16:14-23 — Jn 14:22-26

HÚSVÉT 6. VAS. — MÁJ. 4.

Heti ige: Zsolt 66:20

- Jel 21:10-14, 22-23 — Jn 14:23-29
- 1Kir 3:5-15 — Jn 14:27-31
- Kol 4:1-6 — Jn 15:1-8
- Lk 11:1-13 — Jn 15:9-15
- Mennybemenetel. Ef 1:16-23 — Lk 24:44-53
- 1Kir 8:22-24, 26-28 — Jn 15:16-17
- Dán 7:9-14 — Jn 15:18-21

HÚSVÉT 7. VAS. — MÁJ. 11.

Heti ige: Jn 12:32

- Jel 22:12-17, 20 — Jn 17:20-26
- Ézs 41:8-14 — Jn 15:22-27
- Lk 12:8-12 — Jn 16:1-4
- 1Kor 2:12-16 — Jn 16:5-11
- Rm 8:26-30 — Jn 16:12-15
- Ez 11:14-20 — Jn 16:16-24
- Ézs 41:17-20 — Jn 16:25-33

Füle Lajos:

Legyenek egyik

**Krisztus egyháza, e széthullt edény,
élő vizét tört cserepekben őrzi,
s vannak, akik még tovább tördelik.
Amikor elment, így imádkozott pedig:
„Mindnyájan egyik legyenek,
amint Te bennem s én benned, Atyám!”
Így kérte, hagyta, készítette Jézus.**

**Mi pedig hitünkben falat emelünk,
pedig híd kell a szakadékon át
felekezettől felekezetig,
néptől népig, lélektől lélekig.
Hisz egy nevünk van: emberek vagyunk,
egyképpen szánt a bűn ekéje rajtunk,
egyképp gyötör meg minden fájdalom,
s ha a Föld bármely pontján dúl a harc,
keresztényiségünk csődje benne van.**

**Tanuljuk hát a főpapi imát
s minden imánkban refrénje legyen:
A kegyelemben és a szeretetben,
az Atyában és a Fiúban egyik,
legyenek egyik, kik Őt követik!**

**Mert a bűnnek nincs felekezete,
s a kegyelemből sincs kiközösítve
sem nép, sem ember, sem felekezet.
Isten előtt nem fontosak a formák,
csak a szív fontos: Szeresd az Urat
teljes szivedből... és a bizonyíték:
Felebarátod mint magad szeresd!**

PÜNKÖSD — MÁJ. 18.

Heti ige: Zak 4:6

- Pünkösdv. Csel 2:1-21 — Jn 15:26-16:11
- Pünkösdh. 1Kor 12:4-11 — Mt 16:13-19
- Ez 36:22a, 23-28 — Jn 17:1-5
- Csel 4:8-31 — Jn 17:6-13
- Csel 8:14-25 — Jn 17:14-19
- Zak 4:1-14 — Jn 17:20-26
- 1Sám 3:1-14 — 5Móz 1:1-18

PÜNK. U. 1. VAS. — MÁJ. 25.

Heti ige: Ézs 6:3

- Szentháromság. Rm 5:1-5 — Jn 3:1-8
- 4Móz 6:22-27 — 5Móz 1:19-33
- Péld 1:20-28 — 5Móz 2:1-15
- 2Kor 13:11-13 — 5Móz 2:16-25
- Ézs 44:21-23 — 5Móz 3:12-29
- 1Kor 12:1-6 — 5Móz 4:1-13
- 1Tim 3:16 — 5Móz 4:14-24

1986. JÚNIUS HÓ

PÜNK U. 2. VAS. — JÜN. 1.

Heti ige: Lk 10:16

- Gal 1:1-10 — Lk 7:1-10
- 2Tim 3:14-17 — 5Móz 4:25-49
- Jer 36:1-32 — 5Móz 5:1-22
- Mt 9:35-10:7 — 5Móz 5:23-33
- Jer 8:8-11 — 5Móz 6:1-9
- Ez 3:22-27 — 5Móz 6:10-25
- Lk 13:22-30 — 5Móz 7:6-15

PÜNK. U. 3. VAS. — JÜN. 8.

Heti ige: Mt 11:28

- Gal 1:11-24 — Lk 7:11-17
- Mt 22:1-14 — 5Móz 8:1-20
- Mt 10:7-15 — 5Móz 9:1-6
- 1Kor 14:1-3, 20-25 — 5Móz 9:7-29
- Csel 20:7-12 — 5Móz 10:10-22
- 1Kor 9:16-23 — 5Móz 11:1-12, 22-26
- Jer 3:14-17 — 5Móz 15:1-11

PÜNK. U. 4. VAS. — JÜN. 15.

Heti ige: Lk 19:10

- Gal 2:11-21 — Lk 7:36-50
- Mt 9:1-8 — 5Móz 18:9-22
- Bír 10:6-16 — 5Móz 30:11-20
- Lk 15:11-24 — 5Móz 33:1-3, 26-29
- 2Móz 25:17-22 — 5Móz 34:1-12
- 2Móz 32:30-34 — Hab 1:1-11
- Ézs 43:22-28 — Hab 1:12-17

PÜNK. U. 5. VAS. — JÜN. 22.

Heti ige: Gal 6:2

- Gal 3:23-29 — Lk 9:18-24
- Kol 3:12-17 — Hab 2:1-14
- Lk 1:57-80 — Hab 3:1-4, 8-19
- Jk 1:19-25 — Sof 1:1-9
- 1Pt 2:8-17 — Sof 2:1-7
- Rm 12:17-21 — Sof 3:6-20
- Csel 7:54-59 — Jn 2:1-12

PÜNK. U. 6. VAS. — JÜN. 29.

Heti ige: Ef 2:8

- 1Kor 3:16-23 — Mk 8:27-35
- Lk 14:25-33 — Jn 2:13-22